

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้า
ชายแดนไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*

Economic Border Trade Co-operation Strategy between Thailand
and Lao People's Democratic Republic

¹กานต์พนธ์ เตชะเดชอภิพัฒน์, วิจิตรา ศรีสอน และ สันฐาน ชยนนท์

¹Karnpone Taechadatapipate, Wijittra Srisorn and Sunthan Chayanon

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: pkt24665@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าชายแดนของไทยกับลาว 2) วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าชายแดนของไทยกับลาว และ 3) นำเสนอยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าชายแดนของไทยกับลาว เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบกึ่งโครงสร้าง มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารระดับสูง ผู้ประกอบการ SME ในพื้นที่การค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ SME และประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งสิ้น 20 คน และจัดกลุ่มสนทนา 10 คน วิเคราะห์แบบอุปนัย เป็นการตีความ สร้างข้อสรุปของข้อมูล ที่เป็นรูปธรรมและตรวจสอบข้อมูลโดยเทคนิคสามเส้า ด้านคน เวลา และสถานที่

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประเทศไทยได้เปรียบดุลการค้าชายแดนและเพิ่มสูงขึ้นมาโดยตลอด น้ำมันดีเซลเป็นสินค้าส่งออกที่มีมูลค่าสูงที่สุด สำหรับสินค้านำเข้าสำคัญ ได้แก่ พลังงานไฟฟ้า ประเทศไทยพึ่งพาลาวในด้านการขนส่งสินค้าและวัตถุดิบ ในระบบการค้าผ่านแดนเพื่อป้อนเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม 2) จุดแข็ง คือ มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ชายแดนติดกับไทย 17 เขต จุดอ่อน คือ ปัญหาการขนส่งมีต้นทุนสูง ขาดแรงงาน โครงสร้างพื้นฐานไม่เอื้อต่อการค้า โอกาส คือ ลาวเป็นศูนย์กลางสินค้าไทยไปเวียดนาม จีน อุปสรรค คือ การขาดนักการตลาดเชิงรุกมีอาชีพ และสินค้าปลอมแปลง 3) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าชายแดนของไทยกับลาว ใช้ยุทธศาสตร์ BETS ได้แก่ (1) การพัฒนาชายแดน (Border Development) (2) เศรษฐกิจ (Economy) (3) การท่องเที่ยว (Tourism) และ (4) เงื่อนไขความสัมพันธ์ (Social Condition) ภายใต้ยุทธศาสตร์ BETS จะช่วยเสริมสร้างพัฒนาศักยภาพความร่วมมือการค้าไทยและลาว บนพื้นฐานความสัมพันธ์ ด้านประเพณีและวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศ

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์; ความร่วมมือเศรษฐกิจ; การค้าชายแดนไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

Abstract

The research article consisted of the following objectives: 1) to investigate the economic and trade cooperation on the border of Thailand and Lao People's Democratic Republic; 2) to analyze the strengths, weaknesses, opportunities, and obstacles of economic and trade cooperation on the border of Thailand and Lao People's Democratic Republic; and 3) to present the strategy of economic and trade cooperation on the border of Thailand and Lao People's Democratic Republic. The data for the study were collected through structured and semi-structured interviews with 20 key informants who were government officials involved with SME businesses and people in the area, as well as a focus group discussion with 10 persons. The obtained data were analyzed and interpreted using an inductive method before being summarized in order to develop concrete results. The data were examined by using Triangulation method in terms of people, time, and place.

From the study, the following results are found: 1) Thailand has always had a positive trade balance at the border, with diesel being the most valuable export. The main imported products are electric power. Thailand relies on Laos to supply the industrial sector with goods and raw materials through the cross-border trade system; 2) The establishment of 17 Special Economic Zones on the Thai-Lao People's Democratic Republic border demonstrates the strength of economic and trade cooperation. The weaknesses refer to the issue of high transportation costs, labor shortages, and trade-incompatible infrastructure. Opportunity refers to Lao serving as a major hub for Thai products to Vietnam and China. Obstacle refers to a lack of proactive marketing experts as well as counterfeit products; and 3) The strategy of economic and trade cooperation on the border of Thailand and Lao People's Democratic Republic is called BETS: (1) Border development; (2) Economy; (3) Tourism; and (4) Social Conditions. The BETS strategy will increase the potential for cooperation between Thailand and Laos based on the two countries' traditional and cultural ties.

Keywords: Strategy; Economic Cooperation; Trading on the Border of Thailand and Lao People's Democratic Republic

บทนำ

การค้าระหว่างประเทศ (International Trade) นับวันยิ่งทวีบทบาทและความสำคัญอย่างต่อเนื่องต่อประชาคมโลกเป็นอย่างมากส่งผลให้มูลค่าการค้าระหว่างประเทศของโลกเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับประเทศไทยที่ต้องพึ่งพาเศรษฐกิจโลกค่อนข้างมากทำให้การค้าต่างประเทศมีบทบาทสำคัญต่อพัฒนาการของเศรษฐกิจไทย

อีกทั้งบทบาทสำคัญของประชาคมอาเซียนทำให้การค้าระหว่างประเทศกลายเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจไทยเติบโตอย่างรวดเร็วในอัตราที่สูงจนถึงปัจจุบัน (Saichua, 2010) ปัจจุบันประเทศกลุ่มประชาคมอาเซียนมีแนวโน้มจะขยายการค้าระหว่างประเทศภายในภูมิภาคเพิ่มมากขึ้นโดยมีการจัดตั้งกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคทั้งภายในและระหว่างกลุ่มประเทศเช่นกลุ่มอาเซียนสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ (IMT-GT) กลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GSM) และกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (BIMST- EC) โดยสร้างความร่วมมือทางด้านการค้าการลงทุนและการเชื่อมโยงเส้นทางการคมนาคมระหว่างประเทศภายในกลุ่มทำให้ประเทศไทยสามารถใช้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากความร่วมมือทางเศรษฐกิจดังกล่าวเป็นอย่างมากเนื่องจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ของไทยที่เป็นศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยการขยายการค้าของไทยไปยังประเทศเพื่อนบ้านทั้งการทำการค้าในรูปแบบปกติและการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านโดยรอบ การดำเนินธุรกิจการค้าระหว่างประเทศแม้ไม่ใช่เรื่องง่ายและต้องประสบปัญหาต่าง ๆ แต่ประเทศที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจและประเทศที่กำลังพัฒนาส่วนใหญ่มีความพยายามที่จะเชื่อมโยงและบูรณาการเศรษฐกิจตนเองเข้ากับเศรษฐกิจโลกเพิ่มขึ้นโดยอาศัยธุรกิจการค้าระหว่างประเทศเป็นเครื่องมือทั้งนี้เพราะธุรกิจการค้าระหว่างประเทศมีความเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจโลกเนื่องจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีการสื่อสารและระบบการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงการดำเนินนโยบายส่งเสริมความเสมอภาคทางการค้าการลงทุนเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศส่งผลให้ธุรกิจต้องรักษาสถานภาพด้านการแข่งขันและพัฒนาขีดความสามารถและสมรรถนะหลักในการเข้าสู่การค้าตลาดโลกอย่างยั่งยืน

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เป็นประเทศเพื่อนบ้านของประเทศไทยที่มีความใกล้ชิดทั้งในเชิงประวัติศาสตร์เชื้อชาติศาสนาภาษาและวัฒนธรรมแบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 2 ประเภทคือ วัฒนธรรมที่จับต้องได้ซึ่งรวมถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับวัตถุที่มีสัญลักษณ์ในการแสดงออก เช่น ภาษา มารยาท เครื่องแต่งกาย เทคโนโลยี และศิลปะ รูปแบบต่าง ๆ และวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ซึ่งเกี่ยวข้องกับจิตใจ เช่น ความคิด ความเชื่อ และค่านิยม (Sangvanich, and Chuppunnarat, 2018) มีพรมแดนที่เชื่อมติดต่อกันทั้งทางบกและทางน้ำเป็นแนวยาวประมาณ 1,810 กิโลเมตรจำแนกเป็นพรมแดนทางบก 702 กิโลเมตรและพรมแดนทางน้ำ 1,108 กิโลเมตรจึงทำให้ปริมาณการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับ สปป.ลาว มีมูลค่าสูง ประกอบกับ สปป.ลาวไม่มีทางออกทะเลจึงต้องขนส่งสินค้าผ่าน จุดเชื่อมต่อ (Land Link) กับประเทศไทยไปยังประเทศที่สามในอนุภูมิภาคผ่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาวข้ามแม่น้ำโขงนอกจากนี้ สปป.ลาว ยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศตลอดจนได้จัดตั้งเขตเศรษฐกิจตามแนวชายแดนจึงเป็นโอกาสที่ผู้ประกอบการไทยสามารถนำมาพิจารณาเพื่อขยายหรือย้ายฐานการค้าการลงทุนชายแดนไทย-ลาวถือเป็นช่องทางในการเพิ่มเศรษฐกิจแก่ ประเทศไทย และ สปป.ลาว การที่จะสร้างคุณค่าให้กับผู้ประกอบการอาชีพการค้าชายแดนจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ประกอบการจะต้องมีทักษะความรู้ความสามารถที่จะเป็นปัจจัยในการช่วยส่งเสริมสมรรถนะสู่ความสำเร็จและความได้เปรียบเชิงการแข่งขันในระดับสากลอย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าจะเป็นตลาดขนาดเล็ก ด้วยมีจำนวนประชากรเพียง 7 ล้านคน จึงทำให้ถูกมองข้ามไป (Phatsiriworakul, 2018) แต่หากดูอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ (จีดีพี) ที่โตเฉลี่ยปีละ 7% ถือว่า

สูงมาก โดยสูงเป็นอันดับ 3 ในอาเซียน และเป็นอันดับ 10 ของโลก ที่สำคัญครึ่งหนึ่งของจำนวนประชากรเป็น คนวัยหนุ่มสาว จึงถือเป็นกำลังแรงงานที่สำคัญของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมรวมถึงการที่รัฐบาล สปป.ลาว เดินหน้านโยบายวางบทบาทประเทศตัวเองเปลี่ยนจากการเป็นแลนด์ล๊อคสู่แลนด์ลิงก์ (Land Locked to Land Linked) จึงทำให้ สปป.ลาว กลายเป็นตลาดสินค้าที่สำคัญ เนื่องจากสามารถส่งต่อไปยังเวียดนามและ จีนตอนใต้ ซึ่งมีประชากรอีกมหาศาล (Sontichirawong, 2018)

การค้าชายแดนระหว่างไทยกับสปป.ลาว: ไทยได้เปรียบดุลการค้าชายแดนและเพิ่มสูงขึ้นมาโดยตลอด การค้าชายแดนระหว่างไทย และสปป.ลาว มีมูลค่าการค้าสูงเป็นลำดับสามรองจากมาเลเซียและเมียนมาร์ โดยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมามูลค่าการค้าเพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณร้อยละ 17.3 ต่อปีซึ่งในปี 2555 มีมูลค่าการค้า ประมาณ 132,000 ล้านบาท และในช่วงดังกล่าวไทยได้เปรียบดุลการค้าโดยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณ ร้อยละ 22.2 ต่อปี ซึ่งในปี 2555 ไทยได้เปรียบดุลการค้าชายแดนประมาณ 86,000 ล้านบาท โดยน้ำมันดีเซลเป็น สินค้าส่งออกที่มีมูลค่าสูงที่สุดรองลงมา ได้แก่ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบเครื่องคอมพิวเตอร์ น้ำมัน เบนซิน เครื่องจักรที่ใช้ในการก่อสร้างและส่วนประกอบ สำหรับสินค้านำเข้าสำคัญ ได้แก่ ทองแดงและ ผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นสินค้านำเข้าที่มีมูลค่าสูงที่สุด โดยในปี 2555 คิดเป็นประมาณร้อยละ 70 ของมูลค่าการนำเข้า ทั้งหมด รองลงมา ได้แก่ ไม้แปรรูป ผักและของปรุงแต่งจากผักโดยช่องทางการค้าผ่านแดนที่สำคัญ ได้แก่ จุด ผ่านแดนถาวรหนองคาย และมุกดาหาร (Office of the National Economic and Social Development Board, 2018)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการลงทุนใน สปป.ลาว เป็นอันดับ 2 รองจากจีน โดยมีทั้งหมด 752 โครงการ มูลค่าเงินลงทุนรวม 4,492 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนด้านการค้า การบริการ หัตถกรรม โรงแรม ร้านอาหาร สินค้าเกษตรแปรรูปและธุรกิจด้านพลังงาน ล้วนเป็นโอกาสของผู้ประกอบการ ไทยจึงทำให้โอกาสของสินค้าไทยใน สปป.ลาวการเติบโตได้อีกมาก เพราะ สปป.ลาวยังไม่มีโรงงานผลิตสินค้า อุปโภคและบริโภคเองภายในประเทศ ซึ่งสินค้าอุปโภคบริโภคส่วนใหญ่ สปป.ลาว ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ และสินค้าและบริการของไทยต่างเป็นที่รู้จัก ค้นเคย และยอมรับในคุณภาพใน สปป.ลาวเป็นอย่างดีนอกจากนี้ มูลค่าการค้าระหว่างไทยกับ สปป.ลาว ยังปรับเพิ่มขึ้นตลอด อีกทั้ง สปป.ลาวยังได้รับความสนใจจากนักลงทุน ต่างชาติ ทั้งจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และฝรั่งเศส จึงทำให้จะมองแค่จำนวนประชากรภายในประเทศไม่ได้ เพราะยังมีชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาลงทุนและท่องเที่ยวใน สปป.ลาว รวมทั้งยังเป็นทางผ่านไปยังจีนตอนใต้และ เวียดนามได้ด้วย (Chotinisakorn, 2018) กระบวนการการนำเข้า-ส่งออกยังมีความยุ่งยากทำให้ไม่สะดวกใน การทำการค้า เนื่องจากการนำเข้าสินค้าของลาวจะต้องกระทำผ่านหน่วยงานของรัฐที่ใช้ชื่อว่า ลาวขาเข้า-ขา ออก (Society Lao Import-Export) ปัญหาอุปสรรคที่อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพการค้าของไทยพบว่า มีทั้งปัญหาเชิงโครงสร้างทางกายภาพและปัญหาในด้านการอำนวยความสะดวกตลอดเส้นทางขนส่ง เช่น เส้นทางคมนาคมขนส่งใน สปป.ลาวมีสภาพถนนค่อนข้างแคบและยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ อีกทั้งยังมีความไม่แน่นอนของอัตราค่าธรรมเนียมนิยมและบริษัทเอกชนที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงการค้าให้ เป็นผู้นำเข้า-ส่งออกสินค้าตามประเภทหรือหมวดที่ได้รับอนุญาตจากรัฐแล้วเท่านั้น และระบบการค้าระหว่าง ประเทศของ สปป.ลาว ยังไม่เป็นสากลและมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายและกฎระเบียบบ่อยครั้ง รวมทั้งการ

คมนาคมขนส่งใน สปป.ลาว ยังไม่สะดวก เนื่องจากการขนส่งสินค้าทางบกของ สปป.ลาว ใช้ทางรถยนต์เป็นหลักซึ่งเส้นทางยังทุรกันดารและการขนถ่ายสินค้า ยังเน้นการใช้แรงงานคนมากกว่าเครื่องจักรทำให้ต้องใช้เวลาในการขนส่งนานและสินค้าได้รับความเสียหายได้ง่าย ปัญหาอีกประการหนึ่งของการค้าชายแดน ได้แก่ การพัฒนาที่ไม่เท่าเทียมกันของทั้งสองประเทศ ทำให้ไม่สามารถเชื่อมต่อกันได้อย่างราบรื่น สามารถสรุปได้ว่าที่มาของอุปสรรคการค้าชายแดนระหว่างไทย – สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่สำคัญคือความล้มเหลวของการบริหารราชการทั้งทางฝั่งไทยและลาว ในการอำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างสองประเทศ (Department of International Trade Promotion, 2015)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาศึกษาบริบทความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าชายแดนของไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เป็นอย่างไร จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าชายแดนของไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เป็นอย่างไร เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการหายุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าชายแดนของไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ซึ่งผลที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ เป็นแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับการประกอบธุรกิจการค้าชายแดนไทย-ลาวเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางธุรกิจและความได้เปรียบเชิงการแข่งขันให้เป็นที่ยอมรับและดำรงอยู่อย่างยั่งยืนตลอดไปในระดับอาเซียนและระดับโลกต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศึกษาบริบทความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าชายแดนของไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)
2. เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าชายแดนของไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)
3. เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าชายแดนของไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Method) ผู้วิจัยใช้ขั้นตอนการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) กับบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

ขั้นตอนที่ 2 ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participative observation) และไม่มีส่วนร่วม (Non-participative observation)

ขั้นตอนที่ 3 สนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) แบบหนึ่ง เป็นการสัมภาษณ์และสนทนาแบบเจาะประเด็นด้วยการเชิญผู้ร่วมสนทนามารวมเป็นกลุ่มอย่าง

เจาะจง ตามคุณสมบัติที่นักวิจัยกำหนด แล้วเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสนทนา ได้ตอบ ถกปัญหา อภิปรายร่วมกัน แลกเปลี่ยนทัศนะกันอย่างกว้างขวางในประเด็นต่าง ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจง เพื่อที่จะหาข้อมูลที่ต้องการตรงประเด็นสำหรับตอบคำถามวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

ขั้นตอนที่ 4 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารระดับสูง ข้าราชการประจำ ผู้ประกอบการ SME ในพื้นที่การค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการดูแลธุรกิจ SME และประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งสิ้น 20 คน และจัดกลุ่มสนทนา 10 คน โดยคัดเลือกบุคคลที่มีประสบการณ์และ ทำหน้าที่เกี่ยวข้องด้านเศรษฐกิจการค้าชายแดนไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ใช้แนวทางการวิเคราะห์แบบอุปนัย (analytic induction) เป็นการตีความ สร้างข้อสรุปของข้อมูลที่เป็นรูปธรรมหรือที่ได้จากปรากฏการณ์ที่สามารถมองเห็นได้ นำมารวบรวมและสร้างข้อสรุปให้เป็นเชิงนามธรรม แล้วจึงดำเนินการสรุปข้อมูลที่เกิดขึ้นมาได้แล้วและเมื่อได้ข้อสรุปแล้วจะนำไปทวนสอบการวิเคราะห์เนื้อหาอีกครั้งจากผู้ให้ข้อมูลเพื่อยืนยันว่า ข้อสรุปที่ได้มีความถูกต้องตรงกับเจตนารมณ์ของผู้ให้ข้อมูล ด้วยการเปรียบเทียบกับเอกสารหลักฐานข้อมูล ตำรา และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอีกครั้ง ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ด้วยเทคนิค สามเส้า (Triangulation technique) จากการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group) และนำเสนอร่วมกับประสบการณ์ของผู้ทำวิจัย ซึ่งถือว่าเป็นผู้หนึ่งที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าชายแดนไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 บริบทความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าชายแดนของไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)

ประเทศไทยได้เปรียบดุลการค้าชายแดนและเพิ่มสูงขึ้นมาโดยตลอด น้ำมันดีเซลเป็นสินค้าส่งออกที่มีมูลค่าสูงที่สุด สำหรับสินค้านำเข้าสำคัญ ได้แก่ พลังงานไฟฟ้า ช่องทางการค้าผ่านแดน ได้แก่ จุดผ่านแดนถาวรหนองคาย และมุกดาหาร ประเทศไทยพึ่งพาลาวในด้านการขนส่งสินค้าและวัตถุดิบ ในระบบการค้าผ่านแดนเพื่อป้อนเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม

วัตถุประสงค์ที่ 3 วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าชายแดนของไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)

พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่และพื้นที่พิเศษเพื่อดึงดูดการลงทุนและสร้างงาน จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษและเขตเศรษฐกิจเฉพาะในแขวงชายแดนติดกับไทย 17 เขต ส่งเสริมการค้าการลงทุน การก่อสร้างขนาดใหญ่เกิดความต้องการเครื่องจักรและเชื้อเพลิงจากไทย จุดอ่อน ปัญหาการขนส่งมีต้นทุนสูง ขาดแรงงาน โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกไม่เอื้อต่อการค้า โอกาส ลาวเป็นศูนย์กลางสินค้าไทยไปเวียดนาม จีน ประเทศแถบตะวันออกไกล ผ่านจุดผ่านแดนถาวรหนองคาย นครพนม มุกดาหาร เข้าเวียดนาม

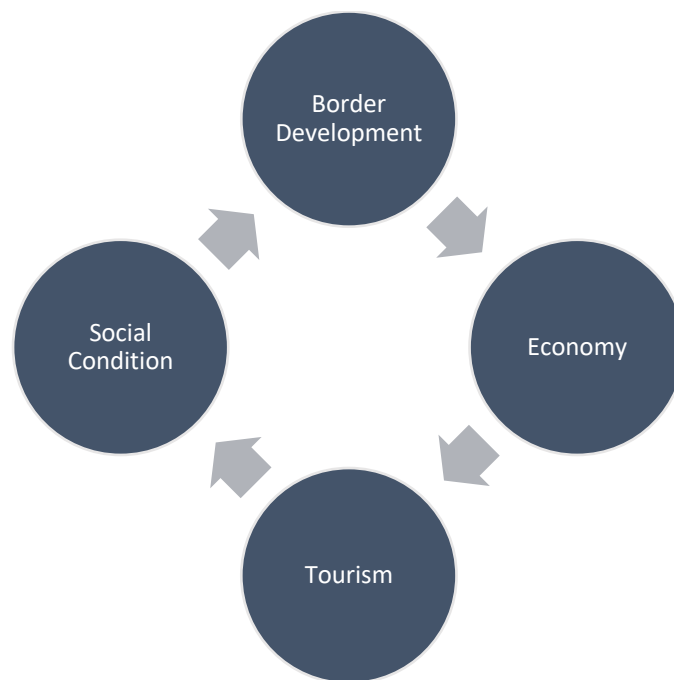
ไปยังจีน อุปสรรค ขาดทักษะนักการตลาดเชิงรุกมืออาชีพ ปัญหาค่าจ้าง จัดเก็บภาษีนำเข้าอัตราสูง ลักลอบสินค้าผิดกฎหมาย และสินค้าปลอมแปลง

วัตถุประสงค์ที่ 3 นำเสนอยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าชายแดนของไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)

ใช้ยุทธศาสตร์ BETS ได้แก่ 1) Border Development พัฒนาพื้นที่ชายแดนเป็นช่องทางการค้าและการลงทุน ผ่านจุดผ่านแดนถาวร เพิ่มจุดผ่านแดนในการกระจายสินค้าและบริการ 2) Economy พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจการค้าชายแดนโดยการพัฒนาเศรษฐกิจระดับครัวเรือน ชุมชน และภูมิภาค 3) Tourism พัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อดึงดูดการท่องเที่ยวระดับนานาชาติอย่างเป็นระบบ และ 4) Social Condition ความสัมพันธ์ของบุคคลในการอยู่ร่วมของประชาชนทั้งสองประเทศในการติดต่อการค้าชายแดน

องค์ความรู้ใหม่

ภายใต้ยุทธศาสตร์ BETS ได้แก่ 1) Border Development พัฒนาพื้นที่ชายแดนเป็นช่องทางการค้าและการลงทุนผ่านจุดผ่านแดนถาวร เพิ่มจุดผ่านแดนในการกระจายสินค้าและบริการ 2) Economy พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจการค้าชายแดนโดยการพัฒนาเศรษฐกิจระดับครัวเรือน ชุมชน และภูมิภาค 3) Tourism พัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อดึงดูดการท่องเที่ยวระดับนานาชาติอย่างเป็นระบบ และ 4) Social Condition ความสัมพันธ์ของบุคคลในการอยู่ร่วมของประชาชนทั้งสองประเทศในการติดต่อการค้าชายแดนจะช่วยเสริมสร้างพัฒนาศักยภาพความร่วมมือการค้าไทยและลาวเป็นการเพิ่มโอกาสและช่องทางในการทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ บนพื้นฐานความสัมพันธ์ด้านประเพณีและวัฒนธรรม ของสองประเทศ โดยมีโมเดล ดังนี้

รูปภาพที่ 1 ยุทธศาสตร์ BETS

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ประเทศไทยได้เปรียบดุลการค้าชายแดนและเพิ่มสูงขึ้นมาโดยตลอด น้ำมันดีเซลเป็นสินค้าส่งออกที่มีมูลค่าสูงที่สุด สำหรับสินค้านำเข้าสำคัญ ได้แก่ พลังงานไฟฟ้า ช่องทางการค้าผ่านแดน ได้แก่ จุดผ่านแดนถาวรหนองคาย และมุกดาหาร ประเทศไทยพึ่งพาลาวในด้านการขนส่งสินค้าและวัตถุดิบ ในระบบการค้าผ่านแดนเพื่อป้อนเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม สอดคล้องงานวิจัยของ The Thai Chamber of Commerce and the Federation of Thai Chamber of Commerce (2011); The Thai Chamber of Commerce (2011) เรื่องคู่มือการค้า และการลงทุนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ของสปป.ลาว เติบโตอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2545 - 2553 นอกจากนี้มูลค่าการส่งออก-นำเข้าของสินค้าต่าง ๆ ก็มีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจของ สปป.ลาว ว่ากำลังมีการเจริญเติบโตและพร้อมเปิดรับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้แล้วการที่มูลค่าการส่งออก-นำเข้าเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการจ้างงานและรายได้ของประชาชนภายในประเทศเช่นเดียวกัน ซึ่งพบว่าการค้าของชาวลาวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากในอดีต โดยในปี 2545 ชาวลาวมีรายได้เพียง 327 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคน/ปี ในขณะที่อีก 10 ต่อมา คือปี 2553 กลับมีรายได้สูงขึ้นถึง 3 เท่า โดยอยู่ที่ 986 เหรียญสหรัฐฯ แม้ว่ารายได้ดังกล่าวจะยังไม่สูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ แต่แนวโน้มการเพิ่มขึ้นของรายได้ต่อหัว ทำให้ชาวลาวเพิ่มอำนาจซื้อของตัวเองได้สูงขึ้น และย่อมส่งผลดีต่อการค้าการลงทุนภายในประเทศ สินค้าที่ไทยนำเข้าจาก สปป.ลาว ได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิงและแก๊สหุงต้ม วัสดุใช้ในการตัดเย็บ ยานพาหนะและชิ้นส่วนวัตถุดิบใช้ในอุตสาหกรรม วัสดุก่อสร้าง เสบียง อาหาร ไฟฟ้า เครื่องนุ่งห่ม เครื่องมือการเกษตร เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องอุปโภคบริโภค โดยมูลค่าการนำเข้า ปี 2551 ประมาณ 1,803.2 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ปี 2552 ประมาณ 1,065.8 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ปี 2553 ประมาณ 1,670.9 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เนื่องจากระบบการจัดเก็บข้อมูลของ สปป.ลาวยังขาดประสิทธิภาพทำให้ตัวเลขต่ำกว่าความเป็นจริง คาดว่ามูลค่าการนำเข้าอยู่ในระดับ 2,420 - 2,520 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในขณะที่ Angeles (2015) พบว่า นโยบายที่สามารถดึงดูดการลงทุน และมีการเชื่อมโยงของระบบ โลจิสติกส์ที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจของเมืองที่มีศักยภาพได้ นัยยะต่อประเทศไทยจากการที่ประเทศจีนเข้ามาสร้างเมืองใหม่ใน สปป.ลาว เป็นสิ่งท้าทายให้ผู้ประกอบการไทยต้องปรับกลยุทธ์ด้านการตลาด เพื่อเตรียมพร้อมรับการแข่งขันจากสินค้าราคาถูกของจีนที่คาดว่าจะเป็คู่แข่งในอนาคตได้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่และพื้นที่พิเศษเพื่อดึงดูดการลงทุนและสร้างงาน จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษและเขตเศรษฐกิจเฉพาะในแขวงชายแดนติดกับไทย 17 เขต ส่งเสริมการค้าการลงทุน การก่อสร้างขนาดใหญ่เกิดความต้องการเครื่องจักรและเชื้อเพลิงจากไทย จุดอ่อน ปัญหาการขนส่งมีต้นทุนสูง ขาดแรงงาน โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกไม่เอื้อต่อการค้า โอกาส ลาวเป็นศูนย์กลางสินค้าไทยไปเวียดนาม จีน ประเทศแถบตะวันออกไกล ผ่านจุดผ่านแดนถาวรหนองคาย นครพนม มุกดาหาร เข้าเวียดนามไปยังจีน อุปสรรค ขาดทักษะนักการตลาดเชิงรุกมีอาชีพ ปัญหา ค่าจ้าง จัดเก็บภาษีนำเข้าอัตราสูง ลักลอบสินค้าผิดกฎหมาย และสินค้าปลอมแปลง สอดคล้องงานวิจัยของ Sirinukun (2008) เรื่องการส่งเสริมการค้าตลาดเพื่อนบ้าน (สปป.ลาว) พบว่าจุดแข็งและข้อได้เปรียบของ

การค้าชายแดน 1) ระยะทางใกล้เสียค่าขนส่งน้อย 2) สนับสนุนท้องถิ่น 3) เสริมความสัมพันธ์และความใกล้ชิดกัน 4) ลดทอนการแข่งขันและเสริมจุดแข็งของกันและกัน 5) ลดผลกระทบจากภายนอกซึ่งมีความไม่แน่นอนสูง จุดแข็งและข้อได้เปรียบนี้ เห็นได้ชัดเจน ในประเทศกำลังพัฒนาที่เกือบไม่มีบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ดำเนินอยู่ การค้าชายแดนในประเทศกำลังพัฒนา จึงสามารถใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เสริมสร้างความเข้มแข็งของภูมิภาค ในการเพิ่มอำนาจการต่อรองกับมหาอำนาจและสร้างความสงบนิ่ง หรือหมอนรองรับความไม่แน่นอนจากภายนอกได้ดีขึ้น จุดอ่อน โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในการดำเนินธุรกิจของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีไม่เพียงพอ รัฐบาลลาวไม่มั่นใจถึงความจริงใจจากไทยในการทำการร่วมกัน ความผันผวนของค่าเงินกีบทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับของนักธุรกิจไทย ทำให้ภาพพจน์ของไทยไม่ดีในสายตาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นอกจากนี้ยังมีปัญหาการค้าชายแดนนอกระบบ และนักธุรกิจไทยขาดเงินทุนหมุนเวียน โอกาส อุตสาหกรรมไทยมีโอกาสนและช่องทางลงทุนใน สปป.ลาว จะเป็นอุตสาหกรรมที่มีปัจจัย ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเมื่อทำการผลิตในสปป.ลาว หรือเป็นอุตสาหกรรมที่ไทยสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน อันเนื่องมาจากไทยสูญเสียปัจจัยที่สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันไปแล้ว เช่น ค่าแรงงานราคาถูก วัตถุดิบ ปัจจัยการผลิต สิทธิพิเศษทางภาษีจากประเทศต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ อาจจะเป็นอุตสาหกรรมที่ผู้ประกอบการไทยมีความได้เปรียบด้านการจัดการ ความชำนาญ เทคโนโลยี และเงินทุน อุปสรรค ขาดความไว้วางใจกัน ขาดต้นทุนทางสังคมหรือทุนทางการเมือง ยังไม่สามารถ ปลดปล่อยกรอบความคิดที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ และในยุคของสงครามเย็น ที่มีแนวโน้มที่จะคิดว่าความอ่อนแอ หรือการทำให้อ่อนแอเป็นผลดีต่อความมั่นคงของชาติตน การสร้างพันธมิตรใหม่ เพิ่งเกิดขึ้นในระยะสั้น คงต้องใช้เวลาระยะหนึ่งเพื่อทำความเข้าใจและไว้วางใจกัน ตั้งแต่ระดับล่างจนถึงระดับบน ความอ่อนไหวทางการเมืองภายในประเทศและการใช้ความรุนแรง ในการแก้ปัญหาทางการเมืองค่อนข้างสูง ความไม่สงบจากการเมืองภายในนี้ สามารถส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการค้าชายแดนได้โดยง่าย พัฒนาการทางเศรษฐกิจการเมืองที่ต่างกัน หรือต่างระดับกัน มีการหลั่งไหลของแรงงานอพยพจากประเทศที่มีเศรษฐกิจแบบทุนน้อยกว่า เศรษฐกิจในประเทศลาวยังอยู่ในสภาพอ่อนแอ รัฐบาลจึงจำเป็นต้องใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจและป้องกันการครอบงำทางเศรษฐกิจจากภายนอก เช่น จากประเทศไทย ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกฎระเบียบ ค่าเงิน เป็นต้น ที่กระทบต่อการค้าชายแดน โครงสร้างพื้นฐานยังไม่ได้รับการพัฒนา โดยเฉพาะถนนใน 3 ประเทศอินโดจีนที่ถูกทำลายและไม่ได้รับการพัฒนา เป็นอุปสรรคต่อการขนส่งสินค้า นอกจากนี้อุปสรรคทางธรรมชาติ เช่น เกาะแก่งในลำน้ำโขงก็เป็นอุปสรรคต่อการขนส่งสินค้าและการท่องเที่ยว แต่การกำจัดเกาะแก่งดังกล่าว ก็อาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและวิถีชีวิตชาวบ้าน ที่อาศัยลำน้ำโขงเป็นที่ทำมาหากิน ปัญหาทางระบบการเงินและกฎระเบียบต่าง ๆ ไม่เอื้ออำนวยต่อการค้า ความไม่แน่นอนในระบบการเงิน การค่านอกระบบ สินค้าลักลอบภาษี ทำให้ผู้ค้าในระบบต้องเสียเปรียบ นอกจากนี้ การค้าของผิดกฎหมายและยาเสพติด ยังทำให้การค้าชายแดนต้องเข้มงวดกวดขัน ซึ่งแตกต่างจาก Meepokee et al. (2011) ที่ได้ศึกษาเรื่อง โครงการศึกษาการพัฒนาความร่วมมือด้านการค้าการลงทุนในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง: สปป.ลาว มีวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อศึกษากรอบความร่วมมือ และการพัฒนาความร่วมมือ ด้านการค้าการลงทุนระหว่าง ประเทศไทย และ สปป.ลาว ผลการศึกษา ตัวแปรเชิงนโยบายที่ควรให้ความสำคัญ

คือ การปรับโครงสร้างการผลิต โดยเพิ่มสัดส่วนของการผลิตสินค้าและบริการชั้นกลาง และขั้นสุดท้ายที่มีมูลค่าเพิ่มสูง ควบคู่กับการพัฒนาประสิทธิภาพด้านการผลิต (Productivity) ซึ่งสะท้อนผ่านผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของไทย และคู่ค้า นอกจากนี้ นโยบายด้านการค้าของไทยควรมีจุดยืนเพื่อส่งเสริมประเทศในกลุ่มในลักษณะการร่วมมือกัน มากกว่าการเป็นคู่แข่งขั้นด้านการค้า ทั้งนี้เนื่องจาก ความสามารถด้านเศรษฐกิจของคู่ค้าใน GMS ที่เพิ่มขึ้น เท่ากับการเพิ่มอุปสงค์ต่อสินค้าส่งออกของไทยในอนาคต ตัวแปรสำคัญเชิงนโยบายสำคัญอีกด้านที่ควรได้รับความสนใจคือ การลดต้นทุนธุรกรรม ผลการศึกษาพบว่า ความยืดหยุ่นของมูลค่าการค้าของไทย ต่อระยะทาง เท่ากับ -1.77 ในด้านการส่งออกและ -1.52 ด้านการนำเข้า ซึ่งแสดงให้เห็น ความสำคัญของการลดต้นทุนธุรกรรมระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้ นโยบายด้านการค้าของไทยควรตระหนักถึงประโยชน์จากการสนับสนุนมาตรการเพื่อลดอุปสรรคทางการค้า ลดต้นทุนทางธุรกรรม ในกลุ่มความร่วมมือ GMS ในด้านต่างๆ อาทิ การร่วม เสนอข้อตกลงการค้าเสรีกับคู่ค้าใน GMS (เพิ่มเติมจากกรณีผูกผลไม้ของไทยกับจีน) การลดอุปสรรคทางการค้า ศุลกากร ตามแนว ชายแดนการค้า การอำนวยความสะดวกด้านข้อมูลพื้นฐาน กฎระเบียบด้านการลงทุน และมาตรการด้านภาษีแก่นักลงทุน ที่มีศักยภาพที่จะเป็นผู้ลงทุนในภูมิภาคนี้ เป็นต้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ใช้ยุทธศาสตร์ BETS ได้แก่ 1) Border Development พัฒนาพื้นที่ชายแดนเป็นช่องทางการค้าและการลงทุน ผ่านจุดผ่านแดนถาวร เพิ่มจุดผ่านแดนในการกระจายสินค้าและบริการ 2) Economy พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจการค้าชายแดนโดยการพัฒนาเศรษฐกิจระดับครัวเรือน ชุมชน และภูมิภาค 3) Tourism พัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อดึงดูดการท่องเที่ยวระดับนานาชาติอย่างเป็นระบบ และ 4) Social Condition ความสัมพันธ์ของบุคคลในการอยู่ร่วมของประชาชนทั้งสองประเทศในการติดต่อการค้าชายชายแดน สอดคล้องงานวิจัยของ Surifai, and Manmart (2018) เรื่อง บทบาทการค้าชายแดนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนกรณีศึกษาจังหวัดหนองคาย จังหวัดนครพนมและจังหวัดมุกดาหาร พบว่า การค้าชายแดนส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้านบวก ทั้งด้านอาชีพและการจ้างงาน ด้านการเพิ่มรายได้และด้านสังคมความเป็นอยู่และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้านการส่งออกและการจ้างงานในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนจนสามารถลดภาระหนี้ย่ำแย่ลง รวมถึงการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ให้ดีขึ้นทั้งด้านการติดต่อการค้าและแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประเทศ การลงทุนทางการค้า การขนส่งคมนาคม มีการสร้างเครือข่ายโดยการแต่งงานข้ามวัฒนธรรม การเที่ยวงานบุญประเพณีและการจัดงานประเพณีต่างๆร่วมกัน แต่แตกต่างกับ Phuakbuakhao, Thuwanut, and Phaopunttee (2017) ที่ศึกษาเรื่อง การกำหนดนโยบายส่งเสริมการค้าชายแดนไทย - เมียนมา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่อธิบายว่า รูปแบบที่เหมาะสมต่อการกำหนดนโยบายส่งเสริมการค้าชายแดนไทย-เมียนมา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คือ P-SET Model ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 P = Political หมายถึง ด้านการเมือง ทั้งสองประเทศควรมีการวางแผนยุทธศาสตร์ การส่งเสริมการค้าและการลงทุนร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบายและมาตรการพัฒนาร่วมกัน เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนารัฐประเทศในแบบแผนเป็นแนวเดียวกัน ขั้นตอนที่ 2 S = Social ด้านสังคม ทั้งสองประเทศควรมีการจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดี มีการศึกษา อบรมและเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติใน

แต่ละประเทศ ขั้นตอนที่ 3 E = Economic ด้านเศรษฐกิจ ทั้งสองประเทศควรคำนึงถึงการส่งเสริม การผลิตสินค้าและบริการ โดยมีการนำเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพมาช่วยในการผลิตและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้เป็นแบบ One Stop Service ขั้นตอนที่ 4 T = Technology ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งสองประเทศควรมีการพัฒนาโครงข่ายการค้าและการลงทุน เช่น เชื่อมต่อฐานข้อมูล ทางอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นระบบ สอดคล้องกับ ความต้องการลงทุนและข้อมูลข่าวสารของทั้งสองประเทศ ตลอดจนควรนำเทคโนโลยีมาช่วยในการเลือกซื้อสินค้าทางอินเทอร์เน็ตและการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ซึ่งหากปรับเปลี่ยนโมเดลในการศึกษาอาจจะได้งานที่มีความแตกต่างของยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าชายแดนไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้วยเช่นกัน

สรุป

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ทำการค้าชายแดนกับลาว และได้เปรียบดุลการค้าชายแดนมาโดยตลอด โดยมีน้ำมันดีเซลเป็นสินค้าส่งออกที่มีมูลค่าสูงที่สุด สำหรับสินค้านำเข้าสำคัญ ได้แก่ พลังงานไฟฟ้า ประเทศไทยพึ่งพาลาวในด้านการขนส่งสินค้าและวัตถุดิบ ในขณะที่ประเทศลาวนั้นมีจุดแข็ง คือ มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ชายแดนติดกับไทย 17 เขต แต่กลับมีจุดอ่อน คือ ปัญหาการขนส่งที่มีต้นทุนสูง ขาดแรงงานที่มีศักยภาพ และทักษะทางด้านฝีมือ อีกทั้งโครงสร้างพื้นฐานไม่เอื้อต่อการขนส่ง แต่โอกาสของการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศลาว คือ ลาวนั้นเป็นศูนย์กลางสินค้าไทยไปเวียดนามและจีน ซึ่งเป็นตลาดการค้าที่ใหญ่ของไทย ทางด้านอุปสรรค คือ การขาดนักการตลาดเชิงรุกมืออาชีพ และมีสินค้าปลอมแปลง ไม่มีลิขสิทธิ์แพร่หลาย และยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าชายแดนของไทยกับลาว มีการใช้ยุทธศาสตร์ BETS ได้แก่ (1) การพัฒนาชายแดน (Border Development) (2) เศรษฐกิจ (Economy) (3) การท่องเที่ยว (Tourism) และ (4) เงื่อนไขความสัมพันธ์ (Social Condition) ภายใต้ยุทธศาสตร์ BETS จะช่วยเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพความร่วมมือการค้าไทยและลาว บนพื้นฐานความสัมพันธ์ด้านประเพณีและวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

แนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับการประกอบธุรกิจการค้าชายแดนไทย-ลาว เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางธุรกิจและความได้เปรียบเชิงการแข่งขันให้เป็นที่ยอมรับและดำรงอยู่อย่างยั่งยืนตลอดไปในระดับอาเซียนและระดับโลกต่อไป จำเป็นต้องมีการบูรณาการของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้านการส่งออก และการจ้างงานในพื้นที่ เพิ่มขึ้น เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น และเพื่อลดปัญหาช่องว่างที่เกิดระหว่างพรมแดนไทยและลาว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

ควรส่งเสริมให้มีการใช้ยุทธศาสตร์ BETS กับพื้นที่การค้าชายแดนต่าง ๆ ภายในประเทศ เพื่อหาข้อค้นพบใหม่ในแต่ละบริบทของพื้นที่ที่สามารถนำยุทธศาสตร์ BETS ไปใช้ในการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพความร่วมมือการค้าบนพื้นฐานความสัมพันธ์ด้านประเพณีและวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน

References

- Angeles, V. M. (2015). *U.S. -Mexico economic relations: Trends, issues and implications*. Retrieved August 25, 2019, from <https://fas.org/sgp/crs/row/RL32934.pdf>
- Chotinisakorn, A. (2018). *Open treasure "Thai border"*. Nonthaburi: Foreign trade. Ministry of Commerce.
- Department of International Trade Promotion. (2015). *Thai-Laos Border Trade: Developing the Potential of Thai Border Trade to Laos and to Third Countries*. Department of International Trade Negotiations, Office of ASEAN: Nonthaburi.
- Meepokee, Ch. et al. (2011). *Industrial Economics*. Bangkok: Thammasat University Printing House.
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2018). *Border trade with the ASEAN community*. Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Board.
- Phatsiriworakun, C. (2018). *Economic knowledge Follow the popular world*. Retrieved August 25, 2019, from https://www.ditp.go.th/contents_attach/152202/152202.pdf
- Phuakbuakhao, P., Thuwanut, P., & Phaopuntee, Ch. (2017). Policy formulation to promote Thai-Myanmar border trade, Prachuap Khiri Khan Province. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10(3), 68 -85.
- Saichua, S. (2010). *Debt is the foundation of the economic crisis*. (2nd ed.). Bangkok: Publisher of Chulalongkorn University.
- Sangvanich, K. W., & Chupunnarat, Y. (2018). Influences of culture from outside ASEAN: Values, lifestyle, and arts study in Thailand and Laos. *Journal of Urban Culture Research*, 17, 90-102.
- Sirinukul, Ch. (2008). *Trade promotion in neighboring markets (Lao PDR)*. Bangkok: Department of Export Promotion, Ministry of Commerce.
- Sontichirawong, S. (2018). *International Business Administration: Management Theory and Strategy*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.

Surifai, T., & Manmart, L. (2018). Role of Border Trade in Community Economic Development A Case Study Nong Khai, Nakhon Phanom and Mukdahan provinces. *Administrative Politics Journal*, 8(1), 153-176.

The Thai Chamber of Commerce and the Federation of Thai Chamber of Commerce. (2011). *Trade and Investment Handbook, Lao People's Democratic Republic*. Bangkok: The Thai Chamber of Commerce and the Chamber of Commerce of Thailand.